

Cuvânt de laudă la Înălțarea Sfintei Cruci

Traducere și adaptare: [Laura Enache](#)

Al lui Neofit Preotul monahul și zăvorâtul

Cuvânt de laudă la Cinstita și de viață făcătoare cruce și despre mântuitoarele patimi ale Domnului și Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, despre care și destule mărturii profetice

Părinte, binecuvintează,

1. De praznicul Înălțării Sfintei Cruci adus astăzi și de pomenirea patimilor lui Hristos[1] săvârșită acum în mijloc ce sațiu ar putea fi sufletelor iubitorilor de Hristos[2]? Cred că nici unul. Fiindcă acolo unde crucea este lăudată, este limpede că și Hristos se slăvește împreună. Și acolo unde este lăudat Hristos și crucea este slăvită împreună cu El. Căci crucea este chip al nedespărțitei Treimi, unită din trei lemne, nedespărțită având unirea, dar despărțite ca persoane prin nume. Pentru aceea a și fost aleasă odinioară din Liban, a stat nefolosită până la răstignirea lui Hristos, pentru ca în chip potrivit să se împlinescă spusa lui Isaia care zice: *Și slava Libanului va veni la Tine, pin și cedru și chiparos împreună ca să slăvească locașul*

cel sfânt al Tău și Eu voi slăvi locul picioarelor Mele[3].

2. Dar Unul din Sfânta Treime, rămânând nedespărțit de dumnezeiasca fire, de Tatăl și de Duhul, S-a făcut și om desăvârșit, dar, pentru ca firea dumnezeiască să rămână fără de schimbare, cea omenească a suferit patima cea de voie pentru oameni. Drept aceea, fiind răstignit pe acest de trei ori fericit lemn, este cu neputință a vorbi despre Hristos și a nu aminti de cruce. Cum ar îndrăzni cineva să o arate vreodată? Căci văzând chipul preasfintei cruci pe capul fără de prihană al lui Hristos și invers, văzând pe dumnezeiasca cruce trupul pironit, cum ar fi cu putință să vorbească despre unul și să-l lase deoparte pe celălalt?

3. Dar spunând acestea nu mărturisim egalitatea de cinste a lui Hristos și a crucii. Căci Unul slăvește, iar altul a fost slăvit în chip mai presus de fire, mai presus de toți sfinții, mai presus de toți dreptii, mai presus de toată făptura și mai presus de îngerii înșiși, după cum învață și firea lucrurilor însăși și cum crede dumnezeiescul Ioan Gură de Aur: „Acest lemn, zice, îngerii îl preamăresc în ceruri, nu pentru chipul lemnului, ci pentru Hristos cel răstignit pe el[4]. Dar să zicem că a slăvit împăratul pe unul dintre mai marii lui cu cinste mare mai presus decât toți cei de sub el și

zicem că împăratul l-a cinstit tare pe acesta. Totuși nimeni nu ar îndrăzni să-l numească pe el împărat.

4. Așa și cu privire la cruce, spunem că mult a slăvit-o Hristos, precum a și spus mai înainte că *locul picioarelor Mele îl voi slăvi*[5]. Căci fiind pironit pe ea de voie și înroșind-o cu preasfântul Lui sânge și zdrobind porțile iadului prin ea și căpățâna tiranului sfărâmându-o și dezlegându-i pe cei legați, ne-a dat-o nouă ca armă nebiruită spre mântuire pentru ca, ținând ca niște robi credincioși ai lui Hristos simbolul biruinței Lui, și noi să îi biruim pe vrăjmașii noștri.

5. De aceea și ziceam eu la începutul cuvântului, încercând să vorbesc despre cruce și despre Hristos, „ce sațiu ar putea fi sufletelor celor iubitoare de Hristos”, dar ritorisind inegalitatea de cinste am spus cele ce am spus, și că Dumnezeu este Cel ce slăvește prin trupul, iar lemnul este slăvit, ales spre lucrarea patimilor lui Hristos, de Care a și fost slăvit, înroșit fiind în mod limpede prin sângele izvorător din Dumnezeu, pentru aceea și ca lucrător și împreună-lucrător cu patimile lui Hristos[6] este slăvit împreună cu Hristos la măsura lui, și că așa cum neamul femeiesc a fost osândit prin întristare pentru călcarea poruncii de către strămoașa[7] și tot una dintre femei a fost

aleasă să primească opusul întristării, acel „Bucură-te”[8], întorcând întristarea în bucurie, la fel și aici. Fiindcă în călcarea poruncii și femeia s-a făcut lemn pentru Adam[9] și acum lemnul compensând călcarea poruncii, a fost aleasă și o femeie fără prihană, și Noul Adam, pentru ca, prin aceștia doi fără prihană și preasfinți, să fie îndreptată vechea aceea călcare de poruncă păcătoasă. Și iarăși, fiindcă prin lemn a fost pricina călcării poruncii, pentru aceea s-a și scris mai înainte *blestemat este tot cel spânzurat pe lemn*[10].

Pentru ce blestemat?

6. Fiindcă nimeni nu era spânzurat pe lemn afară numai de cel vrednic de blestem, adică tâlharul, ucigașul, furul, și adulterul, ale căror fapte sunt blestemate și mai înainte de condamnarea pe lemn. Poate că și de aceea fiii evreilor, cei cu adevărat blestemați, L-au spânzurat pe lemn pe Hristos, chipurile ca pe un blestemat și ca pe un răufăcător, împreună cu tâlharii, vrând să învinuiască în chip uneltitor slava Lui (dar *să cadă din sfaturile lor*[11] cei fără de minte) și *nedreptatea a mințit sieși*[12] de la ea însăși. Căci răstignindu-L pe El chipurile ca pe un blestemat s-a dezlegat blestemul izvorând binecuvântarea[13] prin cinstitul Lui sânge[14]. Și de aici S-a făcut cunoscut Dumnezeu, precum mai dinainte a spus

minunatul Avacum, *În mijlocul a două dobitoace vei fi cunoscut* (în loc de a spune în mijlocul a doi tâlhari[15], având faptele unor dobitoace fără minte și nu ale oamenilor) *când se vor apropia anii vei fi recunoscut, când va veni vremea vei fi arătat, când se va tulbura sufletul meu, în mânie îți vei aminti de milă*[16].

7. Atunci vei fi cunoscut, zice, Cine ești și vei fi recunoscut Dumnezeu, când va veni vremea și vei fi spânzurat între doi tâlhari (dobitoace) oameni și se va întuneca cerul și se va cutremura pământul. Atunci vei fi cunoscut Dumnezeu, când va fi vremea aceea, când sufletul Tău se va tulbura în mânie împotriva celor vrednici de mânie, atunci *Îți vei aminti de milă. Acum, zice, sufletul Meu s-a tulburat*[17], totuși *Îți vei aminti de milă, zicând: Iartă-le lor, părinte, că nu știu ce fac*[18].

8. Astfel *să cadă blestemații din sfaturile lor*[19], că „mai înainte de cruce și de patimă”[20], Hristos a fost socotit de mulți un simplu om, slava măririi Lui era cunoscută numai și numai îngerilor, dar după moartea aceea de necinste și blestemată, a fost cunoscut și oamenilor că este Dumnezeu, pătimind cu trupul când a venit vremea[21], precum s-a spus.

9. Vedeți, o, iubitorilor de Hristos și ascultătorilor, vedeți cum cuvântul despre cruce și despre Hristos,

împreună, se țese dorit, chiar dacă inegală este cinstea? Și cine se va sătura să țeasă în acest dialog despre asemenea lucruri? Dar ce este așa de străin să nu ne săturăm cu privire la cele dumnezeiești, când iubirile cele pătimase de trupuri adeseori nu se satură, ci *cu fapta și cu cuvântul*[22] și gândul își închipuie acele îndeletniciri ale patimii, iar cu privire la dumnezeieștile iubiri de Dumnezeu ale sufletelor iubitoare de Hristos, cine s-ar sătura auzind unit și împletit ca într-un șir cuvântul despre patimile cele vii ale lui Hristos și ale preafericitei cruci? Dar iarăși, ce este străin că după cruce și stăpâneasca patimă noi le lăudăm pe acestea, cei ce ne-am bucurat de aici de zeci de mii de bunătăți, cum au spus și proorocii mai înainte de ele?

10. Și vezi-mi pe cel mai vechi dintre aceștia ce spune: *Veți vedea viața voastră spânzurând înaintea ochilor voștri*[23]. Iar dumnezeiescul David, prevăzând îndrăzneala iudeilor și patima lui Hristos și crucea zicea mai dinainte, arătând: *Că m-au înconjurat câini mulți, adunarea celor vicleni m-a împresurat, străpuns-au mâinile mele și picioarele mele, numărat-au toate oasele mele, iar ei priveau și se uitau la mine. Împărțit-au hainele mele lor și pentru cămașa mea au aruncat sorți*[24].

11. Și după aceea spunea iarăși despre aceleași lucruri: *Ocară a așteptat sufletul meu și necaz, așteptat-am pe cel care să se întristeze cu mine și nu era, mângâietori, și nu am aflat*[25], adică nu am aflat pe cineva care să se întristeze cu mine în întristarea aceea, nici mângâietor, ci singur am răbdat Eu acestea, ca om.

12. Cum spune și în altă parte: *Singur am călcat în teasc și nimeni dintre neamuri nu era cu mine*[26] așa și aici, nu am aflat pe cineva să se întristeze cu mine, nici mângâietori (deși avea pe ucenici care s-au întristat împreună cu El și pe preacurata maică, dar aceștia s-au ascuns și s-au îndepărtat de la El potrivit aceluia: *depărtat-ai pe cunoscuții Mei de la Mine*[27]). Nici unul dintre conducătorii puternici nu s-a aflat să se întristeze cu mine sau să mă mângâie, ci în loc de acestea mai degrabă *mi-au dat fiere spre mâncare și în setea mea m-au adăpat cu oțet*[28] și *Ajunsu-m-au lațurile morții și în necazul meu am chemat pe Domnul*[29], și dacă este cu puțință, zicând *Părinte, treacă de la Mine paharul acesta, dar nu cum voiesc Eu, ci cum voiești Tu*[30] și *către Dumnezeu Meu am strigat*[31], răstignit fiind.

13. Căci voia aceasta și Tatăl, ca Fiul să pătimească pentru oameni. *Auzit-a din locașul cel sfânt al Lui glasul meu și strigarea mea înaintea Lui*

va intra în urechile Lui și s-a clătinat și s-a cutremurat pământul și temeliiile munților s-au tulburat[32]. Adică, atunci când de pe cruce strigând cu glas mare și-a dat Duhul Său[33], atunci și pământul s-a cutremurat și temeliiile munților s-au tulburat, aceasta fiindcă nu suferea făptura să vadă pe Ziditorul pătimind și murind și batjocorit fiind. Puțin a lipsit să nu se distrugă făptura zidită cutremurându-se, aceasta și fiindcă Tatăl S-a mâniat nu puțin, văzând atâta cruzime a oamenilor față de Fiul. *Întru mânia Lui fum s-a ridicat și pară de foc de la fața Lui, cărbuni aprinși de la El*[34]. Căci poate lumea avea să fie arsă cu foc și să fie distrusă atunci pentru uciderea lui Hristos, dacă adâncul milelor lui Dumnezeu nu ar fi abătut dreapta aceea urgie. Căci firea a ceea ce se întâmpla nu putea avea iertare, nici nu avea măsură înălțimea răutății.

14. Și dacă, precum am spus, mila aceea nemăsurată nu ar fi abătut dreapta urgie *pentru cei ce aveau după aceea să moștenească mântuirea*[35], lumea ar fi pierit desăvârșit. Dar pentru ca și cel dintâi om și dreptii de după el și proorocii să fie sloboziți din legăturile de lungă durată ale iadului și diavolul să fie convins cu dreptate ca apostat și tiran al făpturii împărătești, Și-a reținut Domnul dreapta urgie, ca să nu nimicească lumea.

15. Dar marele Moise, mai dinainte ocărând îndrăznirea iudeilor împotriva lui Hristos, strigă: *Fii prihăniți, neam strâmb și destrăbălat, acestea le răsplățiți voi Domnului?*[36] *Acestea le răsplățiți voi Domnului, rele în loc de bune*[37], *poporul acesta este neghiob și nu înțelept. Nu El, acest părinte al tău te-a dobândit și te-a făcut și te-a plăsmuit?*[38] Și tu, ca și cum ar spune, te răzvrătești împotriva Lui ca să-L condamni la cruce? *Amintește-ți zilele cele din veac câte bunătăți v-a făcut vouă, cugetă la anii neamurilor cum v-a scos pe voi din casa robiei lui Faraon*[39] și cum v-a dăruit pământul făgăduinței[40] întru care ați vărsat tot sângele drept[41] și pe Stăpânul vostru răstignindu-L, L-ați ucis.

16. *Întreabă-l pe tatăl tău, Avraam și-ți va vesti ție*[42] *despre seminția lui* [43] *întru care s-au binecuvântat toate semințiile pământului*[44] *pe bătrânii tăi, profeții și îți vor spune*[45] *prin cărțile lor, cine este Hristos, că El este Cel Preaînalt, Care a împărțit neamurile, și a împrăștiat pe fiii lui Adam, Cel care a pus hotare neamurilor după numărul îngerilor lui Dumnezeu și partea Domnului a fost poporul Lui Iacov, pământul moștenirii Lui, Israel*[46]. Căci punând hotare neamurilor și împrăștiindu-le pe ele în toată lumea, te-a ales pe tine fiu moștenitor mai presus de toate neamurile[47] și ți-a dăruit ție pământul

făgăduinței[48] și ți-a grăit ție prin profeți *cele nearătate și cele ascunse ale înțelepciunii*[49] Lui, iar tu te-ai răzvrătit împotriva Lui pironindu-L pe cruce[50]?

17. Acestea răsplătindu-le Domnului tău, *rele în loc de bune*[51] și *ce vei face*, nenorocitul, *în ziua cercetării Lui*[52], când va veni în slava părintească să judece lumea[53] și să răsplătească *fiecăruia după faptele lui*[54]? Nu cumva veni putea și atunci să spui: *Nu știm de unde este*[55]? Și nu Îl vei cunoaște atunci Dumnezeu întrupat, având putere asupra vieții și asupra morții[56] și judecător drept al celor vii și al celor morți[57] păstrând și semnele pătimirii Lui tefere și neîncetate, arătându-ți ție fără putință de tăgadă crucea și cuiele și urmele acestora în mâini și la picioare și în coasta cea fără de prihană, cununa cea de spini și batjocoritoare spre musturarea feței tale?

18. Și acestea le spune în chip înțelegător Moise către Iudei. Dar să auzim ce zice Hristos prin Isaia întunecaților aceștia: *Cei ce umblă întru întuneric*, zice, *și nu au lumină, încredeți-vă în numele Domnului și bizuiți-vă pe Dumnezeu*[58] (căci cuvântul este unul de îndemn). Dar fiindcă nu au ascultat să se abată de la întuneric și să alerge la lumina lui Dumnezeu, *iată*, zice, *voi toți aprindeți foc și întețiți flacăra. Mergeți în lumina focului vostru*

și în văpaia pe care ați aprins-o[59]. Fiindcă, zice, nu ați venit la lumina lui Dumnezeu, duceți-vă în văpaia pe care ați aprins-o.

19. Tâlcuind Hristos prin profet de ce vor fi convinși acestea, zice: *Din pricina Mea vi se întâmplă acestea vouă, în întristare veți adormi*[60] *Dar Eu nu sunt nesupus, nici nu Mă împotrivesc. Spatele Meu l-am dat spre biciuiri, iar obrajii mei spre pălmuiți, fața Mea n-am întors-o de la rușinea scuișărilor și Domnul ajutorul Meu S-a făcut*[61]. Numește ajutor bunăvoirea Tatălui și desăvârșita Lui întrupare, încredințând că tot ajutorul este de la Tatăl, cinstind începutul părintesc. *De aceea nu am fost făcut de ocară, zice, ci am pus fața Mea ca pe o stâncă tare și am cunoscut că nu voi fi rușinat, că se apropie Cel ce Mă îndreptățește*[62], Tatăl, adică Cel despre care a zis că *Tatăl cu mine este*[63] pururea.

20. Și să vedem iarăși cum acest profet a văzut mai dinainte cu ochi profetici pe Hristos pe cruce. *Și L-am văzut și nu avea nici chip, nici frumusețe, ci înfățișarea Lui era fără de cinste disprețuită de toți fiii oamenilor*[64]. Într-atât L-am văzut la cruce părăsit de frumusețea chipului de mai înainte și înfățișarea feței Lui, mai înainte strălucitoare ca fulgerul, acum este ca a fiilor oamenilor morți. *A fost disprețuit și nebăgat în seamă. Acesta păcatele*

noastre le poartă și pentru noi este chinuit, și noi socoteam că El este în durere și în rană și în pedeapsă de la Dumnezeu, dar El a fost străpuns pentru fărădelegile noastre și zdrobit pentru păcatele noastre[65].

21. Astfel, zice, rău cugetătorii cugetă despre Hristos și vor cugeta, că El ca unul fărădelege a fost lovit de Dumnezeu și a fost pedepsit. Dar nu este așa, ci mai degrabă pentru fărădelegile și pentru păcatele noastre a fost străpuns și zdrobit și bătut și *prin rana Lui noi toți am fost vindecați[66].* Acestea, zice Stăpânul, le-a răbdat pentru robi, fiindcă *toți ca niște oi ne-am rătăcit, fiecare pe calea lui rătăcit și Domnul L-a predat pe el pentru păcatele noastre. Și El, chinuit fiind, nu și-a deschis gura Lui[67].*

22. Dar fiindcă *toți ca niște oi ne-am rătăcit și ne-am abătut de la calea Domnului, pentru păcatele noastre, Domnul S-a predat pe Sine de voie. Atât de mult a fost chinuit de cei fărădelege și nelegiuiți, încât nici nu și-a deschis gura Lui. Întrebat fiind de Pilat și de Irod și de arhiereu, nu a răspuns nimic[68] vreunuia încât se mira și dregătorul foarte[69] și zicea: Mie nu-mi vorbești?[70] Pentru aceea ca o oaie la junghiere a fost adus și ca un miel fără de glas înaintea celor ce îl tund, așa nu și-a*

deschis gura Lui. Întru smerenia Lui judecata Lui s-a ridicat și neamul Lui cine îl va spune?[71]

23. Pe Acesta osândit astfel ca o oaie la junghiere, cu multă smerenie, cine poate să spună neamul Lui cel dumnezeiesc și omenesc? În loc adică de nimeni. Că s-a luat de pe pământ viața Lui, pentru fărădelegile poporului Meu a fost dus la moarte. Și voi da pe cei răi pentru mormântul Lui și pe bogați pentru moartea Lui, că fărădelege nu a făcut, nici nu s-a aflat vicleșug în gura Lui[72]. Căci s-a luat de pe pământ viața Lui[73], potrivit firii omenești la începutul vieții Lui și Tatăl. Și pentru fărădelegile poporului Meu, zice Tatăl, a fost adus la moarte Fiul Meu.

24. Dar Eu îi voi da pe cei răi dintre iudei și pe bogați lui satana căruia i-au slujit pentru mormântul și pentru moartea iubitului Meu Fiu, că fărădelege nu a făcut cum flecăresc ei că *acest om este păcătos*[74] *nici nu s-a aflat în gura lui vicleșug*, cum spun ei că *amăgește mulțimea*. Și Domnul vrea să ia în mâna Lui, zice, *voiește să scoată din durere sufletul Lui, să-i arate lumină și să-L plăsmuiască cu pricepere, să-l îndreptățească pe dreptul care bine slujește multora și Însuși va purta păcatele lor* [75].

25. Așa cum la patimă era prezentă părinteasca bunăvoire tot așa era prezentă și la curățirea ranei

și la scoaterea din durere a sufletului și la învierea Lui din morți cea purtătoare de lumină. Și ca un drept a slujit multora prin Întruparea și Patima Lui, prin faptul că a luat asupra Sa păcatele lumii[76], de aceea și El *îi va moșteni pe mulți* mântuiți și pe cei ce au crezut în numele Lui și împarte prăzile demonilor socotiți puternici, adică sufletele credincioșilor și necredincioșilor, *pentru care a fost predat la moarte sufletul Lui și a fost socotit cu cei fărădelege*[77].

26. De aceea, zice, a fost dat la moarte de necinste și cu cei fărădelege a fost socotit, ca să-i mântuiască pe mulți și ca să împartă prăzile cu cei puternici. Căci mai înainte de venirea lui Hristos, demonii erau socotiți puternici fiindcă osândeau în iad și sufletele dreptilor cu ale păcătoșilor. Dar acolo, pogorându-Se Hristos după patimă, a împărțit sufletele, ca pe niște prăzi, legându-l pe cel puternic și răpindu-i vasele Lui. Fiindcă i-a lăsat și partea aceluia, nu fiindcă acela era vrednic de vreo parte, ci fiindcă a fost lăsată jos o parte, nu mică, de suflete necredincioase, ca fiind necredincioasă și nevrednică de cele de sus. Și aceasta înseamnă *cu cei puternici va împărți prăzile* pentru care *a fost predat morții sufletul Lui și cu cei fărădelege a fost socotit*.

27. O, minune străină, o, taină nouă, o, înălțime a iubirii de oameni, Stăpânul pentru robi netrebnici[78] a fost dat la junghiere și noi, robii, deși am păcătuit și pe Stăpânul am întristat, nu ne rușinăm, nici în gând nu răbdăm să ne vină măreția schimbului stăpânesc care a spăimântat și firea cea neînsuflețită și a tulburat-o foarte, ci păcătuim în continuare în chip fără de minte, ca unii care suntem mai nesimțitori decât făpturile neînsuflețite. Și ce vom face, spune-mi mie, când Acela va veni și va ședea pe tronul slavei Lui[79] și noi ne vom aduna înaintea Lui și acela ne va arăta rănilor cu care S-a rănit pentru noi și noi vom sta cu rușine răniți de păcate și împovărați de fărădelegi. Acela pentru noi a fost chinuit[80] și necinstit și a murit, iar noi nici pentru Acela, nici pentru noi înșine nu răbdăm să lepădăm poftele trupului?

28. Pentru aceea și pentru viața noastră multpăcătoasă și pentru viețuirea noastră cea nepocăită am fost predați neamurilor și ne prigonesc pe noi cei ce ne urăsc pe noi și „semănăm în deșert semințele noastre și potrivnicii noștri vor mânca ostenele noastre” și „puterea noastră” a fost „în deșert” și noi am devenit puțini la număr[81] și un popor străin s-a înmulțit în pământul nostru. Căci acestea toate și cele asemenea cu acestea a amenințat Dumnezeu că le

vor pătimi cei ce nu păzesc dumnezeieștile Lui legi. Fiindcă, zice, dacă veți umbla față de Mine pieziș, și Eu voi umbla față de voi pieziș cu mânie[82]. Căci așa și este. Căci dacă cineva nu este bolnav cumplit este limpede că nici doctorul nu va aduce tăiere cu amărăciune și ardere[83]. Iar noi, dacă nu l-am fi amărât mult pe Preabunul nostru Doctor și nu ne-am fi purtat pieziș față de El, nici El nu s-ar fi purtat pieziș față de noi, amărându-ne mântuitor, iată, pentru doisprezece ani.

29. Căci șapte ani a fost ținută țara aceasta răzvrătită și a fost stăpânită de Isaac Komnenul și s-a amărât nu puțin. După ce acela a fost îndepărtat, a fost vândută țara prigonitorului englez de către franci pentru două sute de mii de litre de aur care au ținut-o pe ea în robie și au prădat-o pentru alți cinci ani până când nimeni dintre oameni n-a cunoscut scăpare. Este acest an 6704, indictionul al 14-lea, luna august, când și prezentul cuvânt a fost alcătuit cu ajutorul lui Dumnezeu. Dar despre acestea eu nu voiesc a spune multe. Și acestea le spuneam pentru a arăta stăpânescul pogorământ că nu doar a murit pentru niște robi netrebniți, ci că „și împreună cu cei fărădelege a fost socotit”[84]. Și cine nu s-ar uimi și nu s-ar minuna în simțirea inimii cunoscând stăpâneasca pogorâre?

30. Dar noi întorcând cuvântul iarăși la crucea cea cinstită și la Stăpânul răstignit să zicem: Crucea Domnului care astăzi s-a înălțat ne învață pe noi multe și mari lucrări. Și mai întâi că reînnoiește înălțarea care a avut loc atunci. În al doilea rând, că sfințește și însuși văzduhul. În al treilea, că și pe demoni îi izgonește din lume. În al patrulea, că și pe noi ne învață să căutăm cele de sus[85] și să ne depărtăm de cele la pământ râvnitoare.

Crucea se înalță și împreună cu ea înalță și suflete iubitorilor de Hristos.

Crucea se înalță și taberele demonilor sunt alungate.

Crucea se înalță și înșelarea idolilor se risipește[86].

Crucea se înalță și „chemarea lui Adam” începe.

Crucea se înalță și „întristarea Evei” încetează.

Crucea se înalță și sufletele dreptilor saltă de bucurie[87].

Crucea se înalță și diavolul se blestemă.

Crucea se înalță și demonii cad.

Crucea se înalță și adunările credincioșilor se bucură.

Crucea se înalță și pământul împreună cu lumea lui în chip strălucit se strălucește.

Crucea se înalță și polul cu lumea lui luminos luminează.

Crucea se înalță și sufletele împăraților iubitori de Dumnezeu se bucură foarte.

Crucea se înalță și sceptrele împăraților mai cu putere sunt ținute.

Crucea se înalță și mai marii regilor prăznuiesc, cei care sunt iubitori de Hristos.

Crucea se înalță și tiranii cad câți sunt urători de Hristos.

Crucea se înalță și făgăduiește să binecuvinteze anotimpul toamnei.

Crucea se înalță și vestește mai cu tărie venirea iernii.

Crucea se înalță și binecuvintează cununa anului[88] pecetluind-o de sus.

Crucea se înalță și pomii înrudiți cu ea se bucură deplin.

Crucea se înalță și continuă să lase această peșteră sfântă a mea nezdorbită ca o casă dumnezeiască a

ei spre sfințire și să o pecetluiască pe ea cu pecetea ei și să o facă inaccesibilă vrăjmașilor văzuți și nevăzuți, și pe casnicii ei să-i păzească nevătămați la suflet și la trup și ceata acestui popor adunat în acest dumnezeiesc locaș, care priveghează împreună cu noi și împreună slavoslovește, ca să dobândească iertarea datoriilor duhovnicești.

Dar și pe mine, robul tău mai adevărat, o, cruce a lui Hristos preacinstită, nu mă trece cu vederea, te rog, nu mă părăsi, te implor, nu depărta mila puterii tale de la mine[89], și în ce chip a rânduit Cel răstignit de voie pe tine, Hristos Dumnezeuul meu, te voi lua pe tine și voi urma Lui întru voia Lui[90] până ce Îl voi ajunge pe El prin El, cu harul Lui și, slavoslovind împreună cu robii Lui, mă voi închina Lui și Tatălui Lui și Duhului, Treimii celei de o ființă, Căreia I se cuvine slava, cinstea și închinăciunea, totdeauna acum și pururea și în vecii vecilor Amin.

(Sfântul Neofit Zavoratul, Scrieri III. Panegirice)

[1] 1 Ptr. 5, 1.

[2] Sf. Vasile cel Mare, *Despre credință*, Omilia 15,1, PG 31, 464CD.

[3] Is. 60, 13.

[4] Sf. Athanasie Alexandrinul, *Către Antiohieni*, Omilia 39, PG 621D; Sf. Ioan Damaschin, *Expunere exactă a credinței ortodoxe*, IV 11, PG 94, 1132B.

[5] Ef. 6, 6.

[6] 1 Ptr 5, 1.

[7] Fc. 3, 16.

[8] Lc. 1, 28.

[9] Fc. 3, 6.

[10] Gal. 3, 13; Deut. 21, 23.

[11] Ps. 5, 1.

[12] Ps. 26, 12.

[13] Troparul nașterii Maicii Domnului

[14] 1 Ptr. 1, 19.

[15] Mt. 27, 38; Mc. 15, 27.

[16] Avac. 3, 2.

[17] In. 12, 27

[18] Lc. 23, 34 și Fapte, 7, 60.

[19] Ps. 5, 11.

- [20] *Utrenia Schimbării la Față*, stihiră
- [21] Avac. 3, 2.
- [22] Lc. 24, 19; 2 Tes. 2, 17.
- [23] Deut. 28, 66.
- [24] Ps. 21, 17-20; Mt. 27, 35.
- [25] Ps. 68, 21.
- [26] Is. 63, 3.
- [27] Ps. 87, 9.
- [28] Ps. 68, 22; Mt. 27, 34.
- [29] Ps. 17, 6-7.
- [30] Mt. 26, 39; Mc. 14, 36; Lc. 22, 42.
- [31] Ps. 17, 7.
- [32] Ps. 17, 7-8.
- [33] Mt. 27, 50; Mc. 15, 37.
- [34] Ps. 17, 9; 2 Rg. 22, 9.
- [35] Evr. 1, 14.
- [36] Deut. 32, 5-6.
- [37] 1 Rg. 25, 21.

[38] Deut. 32, 6.

[39] Ieş. 13, 3, 14; Deut. 7, 8.

[40] Deut. 26, 9.

[41] Mt. 23, 35.

[42] Deut. 32, 7.

[43] Ps. Sol. 17, 4.

[44] Fc. 12, 3; 28, 14; Gal. 3, 8.

[45] Deut. 32, 7.

[46] Deut. 32, 8-9.

[47] Dan. 3, 37.

[48] Deut. 7, 6; 10, 15 şi 26, 9, Psalm Solomon 9, 9. (p. 174).

[49] Ps. 50, 8.

[50] Col. 2, 14.

[51] Deut. 32, 5-6.

[52] Is. 10, 3; 1 Ptr. 2, 12.

[53] Mt. 16, 27.

[54] Ps. 61, 13; Pilde 24, 12; Rom. 2, 6; 2 Tim. 4, 4; Apoc. 22, 12.

[55] In 9, 29.

[56] Înțel. Solomon 16, 13.

[57] Fapte 10, 42.

[58] Is. 50, 10.

[59] Is. 50, 11.

[60] Is. 50, 11.

[61] Is. 50, 5-7.

[62] Is. 50, 7-8.

[63] In. 16, 32.

[64] Is. 53, 2-3.

[65] Is. 53, 3-5.

[66] Is. 53, 5; 1 Ptr. 2, 24.

[67] Is. 53, 6-7.

[68] Mt. 27, 12; Mc. 14, 61, 15, 3; Lc. 23, 9.

[69] Mt. 27, 14.

[70] In. 19, 10.

[71] Is. 53, 7-8; Fapte, 8, 32-33.

[72] Is. 53, 8-9. Vezi și; Fapte, 8, 33; I Petru, 2, 22.

[73] Is. 53, 8-9.

[74] In 9, 24.

[75] Is. 53, 10-11.

[76] In. 1, 29.

[77] Is. 53, 12; vezi și Lc. 22, 37.

[78] Lc. 17, 10.

[79] Mt. 19, 28.

[80] Is. 53, 3-4.

[81] Lev. 26, 16-22.

[82] Lev. 26, 23-24, 27-28, 40-41.

[83] Origen, *Împotriva lui Celsus* VI, 56, 7-8 PG. 11, 1384 D) și *Către Ieremia* 12, PG. 13, 385C.

[84] Is. 53, 12; Lc. 22, 37.

[85] Col. 3, 1.

[86] Stihiră la vecernia Înălțării Sfintei Cruci.

[87] *Imnul Acatist*, icos 1

[88] Înțel. Sol. 7, 19.

[89] Dan. 3, 35; Iudit. 13, 14.

[90] Mt. 16, 24; Mc. 8, 34; Lc. 9, 23; Ps. 29, 6.